

→ GENÇ BAKIŞ TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi öğrencileri yazıyor

Halil İbrahim TOSLAK

İktisat Birinci Sınıf
Öğrencisi

Berlin Duvarı,
20. yüzyılda dünya savaşları sonucu oluşan iki kutuplu düzenin Soğuk Savaş'a geçişinin ilk örneklerinden birisidir. Her ne kadar iki şehri ayırmak için yapıldığı söylene de, aslında bir ülkeyi hatta dünyayı iki ideolojiden ayıran bir duvar olduğu düşünülebilir. İnşasından yıkımına kadar geçen süreç ve yaşananlar, dünya tarihine önemli notlar düşürmüştür.

Berlin Duvarının Sonu: Yeni Dünyaya İlk Adım

Berlin Duvarı, 20. yüzyılda dünya savaşları sonucu oluşan iki kutuplu düzenin Soğuk Savaş'a geçişinin ilk örneklerinden birisidir. Her ne kadar iki şehri ayırmak için yapıldığı söylene de aslında bir ülkeyi hatta dünyayı iki ideolojiden ayıran bir duvar olduğu düşünülebilir. İnşasından yıkımına kadar geçen süreç ve yaşananlar, dünya tarihine önemli notlar düşürmüştür.

İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda mağlup Almanya, işgal kuvvetlerince Amerikan, Fransız, İngiliz ve Sovyet bölgelerine ayrıldı. Berlin de bu bölünmeden etkilendi ve bütün ülke gibi o da dört bölgeye ayrıldı. Amerika, Fransa ve İngiltere, bir süre sonra bu bölgeleri birleştirerek Almanya'yı yeniden inşa etmeye başladı. Fakat Sovyet Rusya Batı'nın yönetim anlayışına uymayarak bu birleşmenin içinde yer almadı. Berlin'in doğu kısmını Sovyet İdaresi'ne aldı.

Ancak zamanla Sovyet Rusya'nın politikası olumsuz sonuçlar vermeye başladı. Savaştan yeni çıkan, ekonomik çöküntünün yaşandığı bölgeye Rusya'nın aşırı otoriter sosyalist yönetimi de eklenince Doğu Almanlar çareyi Batı'ya kaçmakta gördü. 1961 yılına kadar Batı'ya iki buçuk milyonu aşkın insan kaçtı. Sovyetler bu kaçışları engellemek için tel örgüler örüp sert tedbirler alsada başarılı olamadı.

DUVARIN ORTAYA ÇIKIŞI

Bu noktadan sonra alınan önlem, tarihe geçti. Doğu Almanya'nın lideri Walter Ulbricht, bu kaçışları engellemek için farklı çareler aramaktaydı. Sovyet liderlerine danışılarak duvar yapımı fikri ortaya atıldı. Alman Lider batının tepkisi karşısında yalanlama yoluna gitse de 12 Ağustos 1961 gecesinde duvarı inşa ettirdi. 13 Ağustos 1961 sabahından itibaren Doğu Alman Halkı'nın dış dünya ile bağlantısı büyük ölçüde kesildi. Duvarın etrafının mayınlarla ve diğer caydırıcılarla desteklenmesi durumu iyice derinleştirdi. Fakat buna rağmen baskıcı Sovyet yönetiminden yılan bazı Doğu Almanlar çeşitli yöntemlerle (balonlarla, tünellerle vs.) kaçmayı başardı.

1961'den sonrası ise, aynı ülke vatandaşlarının birbirini görmesinin yasaklandığı Komüniz-

min ve Kapitalizm'in Soğuk Savaş'ı şeklinde geçen trajedik bir dönemdi. Doğudakiler Komünizm'in sert, otoriter ve dışa kapalı yönetimi ile mücadele ederken, Batıdakiler Kapitalizm'in dünyaya açık ancak, yıpratıcı ekonomik anlayışına adapte olmaya çalışıyordu. Bu durum sadece Berlin'deki duvarın doğu ve batısında kalan yerlerde yaşanan bir durum değil, bütün dünyada var olan, Sovyet Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin yarattığı bir durumdu.

Bu süreçte Sovyetler, Doğu Avrupa'daki ülkeler üzerinde egemenliğini sağladı. Böylece fiili ayrılığa sadece Berlin ve Alman halkları değil bütün Avrupa eklenmiş oldu. Sovyet denetimindeki bu ülkeler otoriter, dışa kapalı bir anlayış benimsemişti. Bu dışa kapalı anlayış Batılılar'ın bu ülkelere "Demirperde" tabiri vermesine ve bu ülkelerdeki insanların haklarının ihlal edildiğini iddia etmesine sebep oldu. Ekonomik hayatın belirlenmesinde kişisel tercihlerin yok sayılıp devletin tek karar mekanizması olması, yine in-

sanların sık sık bu ülkelerden ayrılma girişiminde bulunmaya çalışması bu iddianın gerekçeleri olarak gösterilebilirdi.

DUVARIN İŞLEVİNİ YİTİRDİĞİ YILLAR

80'li yılların sonlarına gelindiğinde ise Sovyet Rejimi, Afganistan'da yaşadığı yenilginin getirdiği zararlarla beraber ABD'nin küresel politikasına yenik düşmeye başladı. SSCB'nin geniş hammadde kaynaklarına sahip olmasına rağmen, bu kaynakları kullanacak teknolojiyi geliştirememesi, insanları doğru alanlarda istihdam edememesi ve sisteminin kendi içinden getirdiği sorunlar bu sonuca sebep olmuştu. Sovyetler'in büyük bir ülke olması, çok sayıda milleti bünyesinde barındırması, birçok ülke üzerinde etkin söz sahibi olmasıyla beraber bu ülkelerin sürekli kaos içinde olması gösterilebilecek diğer sebeplerdi. Buna karşılık teknolojik ilerlemeyi ve üretim artışını sağlayarak iyi bir yaşam standardı tutturan Batı Ülkeleri ve ABD, bu rekabeti kazanmış gibiydi.

Doğu Almanya da bu süreçte üretim, istihdam sorunlarından ve kendi içindeki sosyal sorunlardan ciddi şekilde etkilenmişti. Bu sorunlardan kısmen kurtulmak isteyen Doğu Alman Hükümeti 1989 yılında isteyen vatandaşlarının Sovyet denetimindeki diğer Doğu Bloku (Demirperde) ülkelerine geçişine izin verdi. Bu izinle beraber onbinlerce Doğu Alman vatandaşı Polonya, Yugoslavya, Çekoslovakya gibi ülkelere geçti ve bu ülkelerdeki ABD, İngiltere, Fransa'nın büyükelçiliklerine sığınma talebinde bulundu. Bunun üzerine Batı ülkeleri bu insanları özel trenlerle demirperdenin gerisine çıkararak Batı Almanya'ya geçirdi. Doğu Alman

Hükümeti bu kaçışların neticesinde duvarın işlevini yitirdiğini gördü ve duvarın kaldırılmasına karar verdi. 9 Ağustos 1989'da kararın açıklanmasıyla yüz binlerce insan duvarın doğu ve batısında birikmişti. Gece yarısı Brandenburg kapısının açılması ve barikatların yıkılmasıyla beraber yüz binlerce insan duvarda buluşarak tarihe geçen duygusal anlar yaşadı. Bu olaydan sonra Doğu Almanya Batı karşısında sosyal ve ekonomik etkenlere bağlı olarak dayanamadı ve 13 Ekim 1990'da resmen sona erdi.

DUVARIN YIKILIŞI SORUNLARI ORTADAN KALDIRMADI

Berlin Duvarı'nın yıkılması sadece Doğu Almanya'nın sonunu değil Sovyet Rus Rejimi'nin de sonunu tetikledi. 1990'dan itibaren, Gorbaçov'la yapılan anlaşmalarla SSCB'den ayrılan devletlerle beraber Sovyet Rejimi de sona erdi. Almanya'da yaşanan bu birleşimle beraber ülke içinde ciddi sosyal değişimler ve sorunlar oluşmaya başladı. Doğu Almanya'nın fakir ve gelişmemiş olması bu bölgedeki insanların Alman ekonomisinin işlilik sorununu büyüttü. Bu durum da bu ülkede yaşayan Türk vatandaşlarının sosyal sorunlar yaşamaya başlamasına sebep oldu. Doğudan gelen Almanların iş talebi, Almanya içersinde o ana kadar Alman ekonomisine ciddi katkılarda bulunan Türkler'e, diğer göçmenlere ve dışardan gelenlere karşı farklı bir politika izleme fikrini getirdi. Bunun yanında yeni hayata alışmakta zorlanan Doğu Almanlar'dan eskiyi özleyenler bile oldu. Çünkü rekabetçi sisteme alışık değillerdi ve birçok temel giderlerini ücretsiz olarak karşılayabiliyorlardı. Batı Almanlar ise doğunun geliştirilmesi için alınan yeni vergilerden rahatsız olmaya başladı.

Günümüzde de benzer sıkıntıları yaşayan Almanya'nın doğusu ve batısı ile arasında ciddi bir gelişmişlik farkı vardır. Bu farktan etkilenen bazı Almanlar çözümün, iş ve işletme hakkının göçmenlerden ve diğer etnik unsurlardan önce Almanlar'a tanınmasının olacağını söylemektedir. Buna karşılık Almanlar'ın büyük kısmı bu çözüme karşı çıksa da bazı radikal gruplar daha sert önlemlerin alınmasını savunmaktadır. Bu düşünceler ise bu ülkede güvenlik sorunlarının ve sosyal sorunların yaşanmasına sebep olmaktadır. Son zamanlarda Türkler'in yaşadığı güvenlik sorunlarının artışı bu durumu örneklendirmektedir. Ancak Alman Devleti bu güvenliği sağlamada attığı adımlarla, Alman toplumu da gösterdiği sağduyu ile özellikle Türkiye'ye güven vermektedir.

1990'dan sonra oluşan yeni Almanya ile beraber, ABD hegemonyasındaki tek kutuplu yeni dünya, ekonomik ve sosyal alanda büyük bir evrim geçirmiş, günümüze küreselleşme kavramını katmıştır. 20. yüzyılın ortalarına göre her alanda çok hızlı ve sivri değişimler yaşanmakta, olumlu gelişmelerin yanında insanlar için yeni endişeler ve sorunlar doğmaktadır. Bu değişimlerin sonuçlarını yine zaman ve şartlar belirleyecektir.

